

ID-RAPPORTEN

Samarbeid gir resultater

Stadig flere samfunnsoppgaver tuftes på samarbeid på tvers av myndigheter, organisasjoner og ansvarsområder. Det gjelder også innenfor ID-arbeidet. Nasjonalt ID-senter jobber tett med virksomheter som har ansvar for ID-opplysninger. Den viktigste forutsetningen for at samarbeid gir resultater, er at de som samarbeider har felles mål.

I forslag til statsbudsjett for 2017, utpekes mange tiltak som skal styrke samfunnets evne til å utføre effektive og sikre ID-avklaringer, og Nasjonalt ID-senter ønsker velkommen en slik økt satsing på ID-arbeid.

I 2017 planlegger vi å gjennomføre en samfunnsøkonomisk analyse som skal forsøke å gi et anslag over hvilke kostnader ID-misbruk påfører samfunnet. Et slikt prosjekt vil være avhengig av et formalisert og forpliktende samarbeid med offentlige og private virksomheter, slik at informasjonen analysen bygger på gir et så riktig kostnadsbilde som mulig. «Toppen av isfjellet» er det foreløpige navnet på forprosjektet. I det ligger en antagelse om at ID-misbruket er større enn det årlige innrapporteringer tilsier. Tiltak som utarbeides etter en eventuell gjennomføring av analysen, bør komme alle samarbeidspartnere til del. Samarbeidet vil på den måten både kreve innsats, men også gi tilbake og styrke vår felles målsetting om et helhetlig og sikkert ID-arbeid.

ID-nettverket har nå fungert i tre år, og omfatter etter hvert hele 18 etater og organisasjoner. Nettverket arbeider for en mer helhetlig ID-forvaltning i Norge, ved å styrke kompetanse, samarbeid og kommunikasjon innen ID-arbeid. I regi av ID-nettverket har vi utarbeidet en veileder i fastsettelse av ID til fysiske personer. Dette er et annet eksempel på omfattende og viktig samarbeid. En felles veileder for de som forvalter ID-opplysninger vil åpenbart styrke ID-arbeidet.

Nasjonalt ID-senter tror på samarbeid, og vi vil fortsette å utvikle relasjonene våre til aktører både her hjemme og i utlandet i årene som kommer.

Arne Isak Tveitan, leder for Nasjonalt ID-senter

NASJONALT ID-SENTER, Møllergata 39, 0179 Oslo
Postboks 8091 Dep., 0032 Oslo
Tlf.: 22 69 90 22 – www.nidsenter.no

Utgitt november 2016

facebook.com/nidsenter – twitter.com/nidsenter

ANSVARLIG REDAKTØR: Wenche Bjørngaard
PRODUKSJON: Nasjonalt ID-senter
FOTO: Eivor Eriksen, Nasjonalt ID-senter og Nora Lie

4

Mange spennende oppgaver og ny organisering i Nasjonalt ID-senter.

6

ID-skolen er den nye seksjonen i Nasjonalt ID-senter.

7

Vi driver andrelinje-utdanningen på ID i Norge, hittil har 19 personer fullført.

8

Studentene ved Politihøgskolen i Bodø og Stavern har fått ID-opplæring.

10

For å få ned restansene i asylsaker, må vi jobbe smartere.

16

Hvilke dokumenter ble oftest misbrukt i 2015.

22

ID-nettverket er tre år. Les hva nettverket jobber med.

14

Les hvorfor vi mener utlendingsforvaltningen bør ta i bruk ansiktsdataene de har i sine databaser.

18

ID-basen samler inn informasjon om ID ved blant annet å dra ut på fact-finding.

23

Nye metoder for aldersvurderinger.

Det har vært et travelt år, og det kommer til å bli høy aktivitet i 2017. Nasjonalt ID-senter har satset mye på opplæring, men vi jobber også på mange andre områder.

*Ledergruppen i Nasjonalt ID-senter.
Fra venstre Zybelin Beck, Liv Toril Bloch,
Arne Isak Tveitan, Tone Opdahl,
Wenche Bjørngaard og Per O. Haddal.*

Det er store variasjoner i kompetansenivået til de som vurderer eller fastsetter ID. Begrenset kunnskap om person- og dokumentkontroll, og manglende rolleforståelse og helhetstenkning, får mange uheldige konsekvenser både for samfunnet og enkeltmennesker. Det er behov for å styrke ID-kunnskapen i offentlig forvaltning.

Opplæring er viktig. Og etterspørselen etter oss er så stor at vi måtte tenke nytt om hvordan vi organiserer opplæringen. Resultatet ble en ny seksjon; ID-skolen. Seksjonen skal bidra til ytterligere samarbeid om ID-opplæring, og videreutvikling av opplærings-tilbudet når det gjelder både omfang og kvalitet. Med dette har vi også fått et nytt tilskudd til ledergruppen; Tone Opdahl. Tone skal lede seksjonen, og har bakgrunn fra blant annet Bufdir og Utlendingsdirektoratet.

Nasjonalt ID-senter har fire store satsingsområder: ID-skolen, ID-nettverk, ID-bistand og ID-metoder. Vi jobber kontinuerlig med å styrke arbeidet med å avklare identiteten til utlendinger som kommer til Norge. Vi skal høyne kvaliteten, kompetansen, informasjonsutvekslingen og metodeutviklingen innenfor identitetsarbeidet i Norge.

Undersøkelser av dokumenter har hatt en stor utvikling. Bistandsoppdragene våre øker i antall og omfang, og samme tendens ser vi på kompetansesiden. Mange får opplæring, men stadig flere ber om tilrettelagt kompetanseheving. Prosjekter og konkrete gjøremål er også under stadig utvikling, alt utført i tråd med våre brukeres ønsker og behov.

I tillegg til å skreddersy opplæringsprogrammer og e-læring for ulike målgrupper, sørger vi for at fagportalen nidsenter.no er oppdatert på fagstoff om ID-arbeid. Nasjonalt ID-senter vil

på denne måten bidra til at ID-kompetansen i offentlig forvaltning er mer enhetlig og av høyere kvalitet. I sommer avsluttet vi arbeidet med å lage en ny og bedre versjon av fagportalen vår.

Et viktig mål for arbeidet med den nye portalen har vært å gjøre faginnholdet lettere tilgjengelig, blant annet ved å tilrettelegge for bærbare flater som nettbrett og smarttelefoner. nidsenter.no er en av de viktigste kanalene Nasjonalt ID-senter har for å dele kunnskap, informasjon og erfaringer med våre brukere. Fagportalen inneholder opplæring, informasjon og verktøy innenfor ID-området, og blir i dag benyttet av en rekke aktører innen offentlig forvaltning.

Fagbok

Nasjonalt ID-senter har i år gitt ut en fagbok om ID-arbeid i utlendingsforvaltningen, i samarbeid med for-

laget Vett & Viten AS og Vegard Bø Bahus. Boken gir innsikt i hva som kreves for å sikre bedre dokument- og personkontroll innen utlendingsforvaltningen, og presenterer grunnleggende arbeidsteknikker og relevante lover og forskrifter i utlendingsretten. Boken er aktuell for alle som skal gjøre ID-vurderinger i første- og andrelinje.

Styrking av første- og andrelinje

Nasjonalt ID-senter tar utgangspunkt i at den mest effektive og realistiske tilnærmingen til en generell styrking av førstelinjen, er å bygge opp en robust andrelinje i politidistriktene. Hittil i år har sytten personer fra politiet fullført opplæring i ID-arbeid for andrelinje i politidistriktene (tre ukers opplæring).

Av disse er det fem ansatte fra Politiets utlendingsenhet avdeling Råde som har fått andrelinjekompetanse gjennom opplæring på arbeidsplassen, kombinert med kursdager i våre lokaler.

Statistikk og analyse

Nasjonalt ID-senters rapport «Misbruk av ID-dokumenter 2015» gir et bilde av norske myndigheters kontroll med utlendingers identitet og identitetsdokumenter i perioden 2012–2015.

Nasjonalt ID-senter har også laget et vedlegg til rapporten over misbruk av dokumenter 2015, der tall fra Frontex sammenstilles med norske tall. Vi utarbeider et forslag til en samfunnsøkonomisk analyse som ser på kostnadene knyttet til misbruk av ID i det norske samfunnet.

Dokumentsaker og rådgivning

Nasjonalt ID-senter bistår Politiets utlendingsenhet med å undersøke dokumenter for å få ned restanser. Vi jobber for tiden primært med syriske dokumenter.

Det er per 1 november 2016 gjennomført nesten 2000 dokumentundersøkelser. Sakene kommer fra 21 ulike oppdragsgivere, og flest saker kommer fra

Øst pd, UDI, Oslo pd, PU og UNE. De øvrige sakene fordeler seg på ulike politidistrikt, Statens Vegvesen, Skatteetaten og UD.

Dokumentnasjonalitetene er fordelt på en lang rekke land, men Irak (608) og Syria (94) dominerer. Vi har i tillegg gitt rådgivende dokumentteknisk bistand i saker gjennom faglig oppfølging av 500 henvendelser. Vi er også i en prosess med å akkreditere vår laboratorievirk-somhet.

Biometri

Vi mottar stadig flere forespørsler om bistand til ansiktssammenligning. Vanligvis mottar vi tre til seks bilder i hver sak, noen ganger flere. Ofte må flere av bildene sammenlignes mot hverandre i hver sak.

Som oppfølging til Face IT-prosjektet har vi brukt en del tid på forbedring av

bildekvalitet i utlendingssaker. Vi har gjennomført ytterligere analyse av utstyr, miljø, prosesser, kamerainnstillinger og etterbehandling. Vi har utvidet opplæringen vår til første- og andrelinjen til å inkludere bevisstgjøring om hvorfor bildekvalitet er viktig for identifisering, samt opplæring i hvordan man får gode bilder som egner seg både til ansiktsgjenkjenning, ansiktssammenligning og identifisering. Vi har også utviklet opplæringsmateriale..

Vi har inngått et samarbeid med Kripos for utvikling av et utdanningsopplegg for ansiktssammenligningsekspert, samt fremtidig samkjøring av opplæringen.

Evaluering og oppfølging

Nasjonalt ID-senters evaluering av ID-arbeidet på Tøyen, Råde og i Kirkenes i vinter ble sluttført før sommeren. Rapporten kan du lese på nidsenter.no/publikasjoner.

ID-skolen

ID-skolen er vår nyeste seksjon. Fem faste medarbeidere og fire innrullerte ID-spesialister skal jobbe for å øke ID-kompetansen i offentlig sektor.

Hensikten med å etablere en egen opplæringsseksjon er å styrke videreutviklingen og omfanget av ID-opplæringen.

Arbeidsoppgaver framover

Førstelinjen jobber med ID-relaterede oppgaver hver dag, og vi ser et økende behov både for opplæring som gir grunnleggende kompetanse i ID-arbeid, og i mer spesialiserte emner. Derfor vil vi bygge ut de grunnleggende modulene våre med påbygningsmoduler, som kan være mer rettet mot enkelte funksjoner eller arbeids-situasjoner. For eksempel er kompetansebehovet innen intervjueteknikk ulikt for de som har lange intervjuer på et kontor, og de som har korte samtaler i en kontrollsituasjon på gaten.

Nasjonalt ID-senter vil bidra til

å etablere en solid andrelinje. En robust andrelinje er den mest effektive og realistiske tilnærmingen til en generell styrking av førstelinjen. Derfor skal vi styrke den målrettede rekrutteringen til andrelinjekurset, og gi tettere oppfølging av andrelinjenettverket. Vi ønsker i fremtiden å kunne tilby både digitale og fysiske «opplæringskofferter», slik at de har enkel tilgang på nødvendig opplæringsmaterieell når de skal drive opplæring i egen førstelinje.

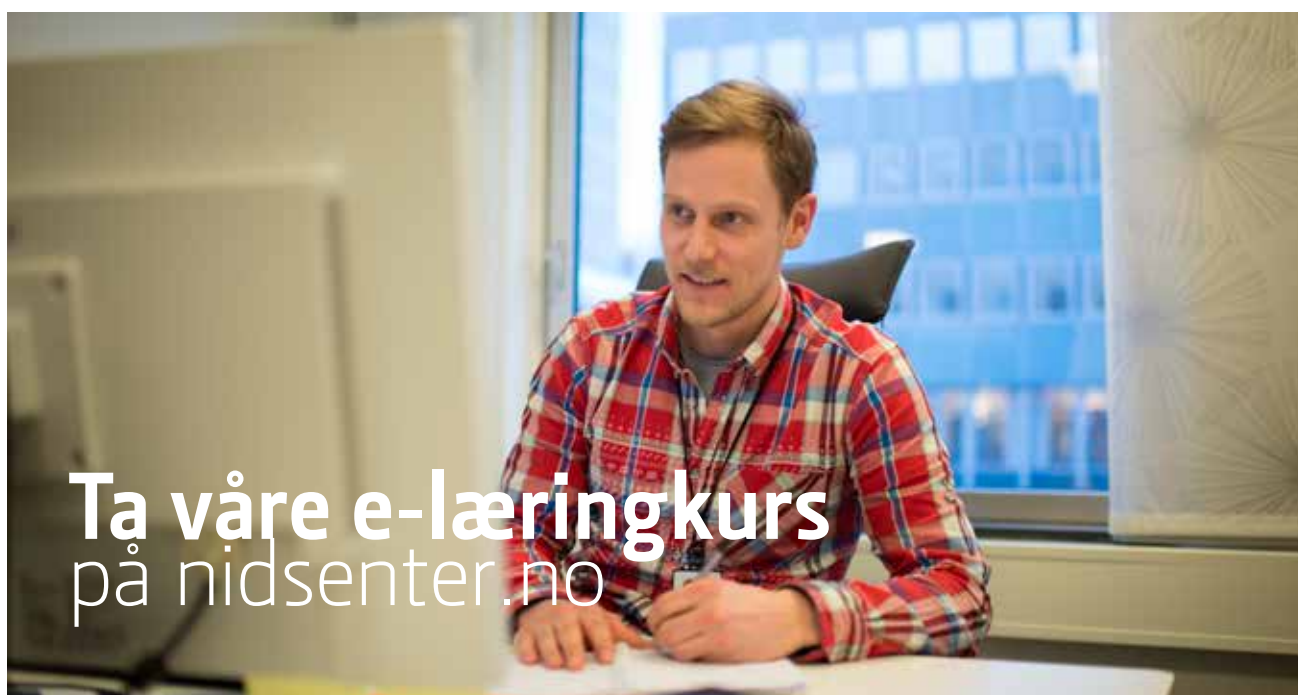
E-læringskurs og håndbok i utlendingskontroll

Oslo politidistrikt og Nasjonalt ID-senter har i fellesskap utviklet et e-læringskurs som skal benyttes for alle nyansatte operative politifolk i Oslo politidistrikt. Hensikten med kurset er at du skal lære hva som er viktig når du

utfører en profesjonell utlendingskontroll. Kurset består av filmer som viser ulike situasjoner, og oppgaver knyttet til disse. Kurset gir blant annet svar på hvilke hjemler som gjelder, hvordan du skal undersøke dokumenter en utlending gir deg, og hvordan du kan finne ut om det er rett person. Kurset er laget i samarbeid med Oslo politidistrikt, men er nyttig for alle distrikter. Du finner det på nidsenter.no under fanen «Opplæring».

Som et tillegg til kurset ble det laget en håndbok i utlendingskontroll. Håndboken finner du på portalen, under «Kursmaterieell».

Har du en idé til et kurs du synes vi burde lage? Send oss en e-post på: id-skolen@nidsenter.no

Vi trener trenerne

Nasjonalt ID-senter har i flere år anbefalt at det skal opprettes en andrelinje for person- og dokumentkontroll i politidistriktene. Som et ledd i politireformen kommer dette nivået nå på plass i alle politidistrikt.

Andrelinjen består av høyt kvalifiserte dokumentgranskere med avansert utstyr for ekthetsvurdering og tilgang på referanser. Andrelinjens hovedoppgave er å støtte førstelinjen, og være et bindeledd til tredjelinjen i Kripes og Nasjonalt ID-senter.

To ganger i året setter Nasjonalt ID-senter opp andrelinjekurs. Kurset er beregnet på de som er, eller skal være, ressurspersoner med spesielle oppgaver knyttet til ID-arbeid, person- og dokumentkontroll.

– Vi tar inn seks personer på hvert kurs, som består av tre énukeslange samlinger, forteller seniorrådgiver Camilla Elizabeth Dahlin. – Der lærer man om samtaleteknikk, ansiktssammenligning, regler for opptak, lagring og søk i biometri og regler for ID-kontroll. Dokumenttekniske emner som inngår i kurset er blant annet sikkerhetsdokumenter, sikkerhetselementer, grunnleggende lys- og fargeteori, bruk av utstyr, trykkteknikker, personalisering av sikkerhetsdokumenter, underlagsdokumenter, forfalskningsmetoder, vurdering av funn,

rapportskriving og konklusjonsgrader. I tillegg lærer man noen grunnleggende pedagogiske prinsipper, slik at man blir tryggere i opplæringsrollen på egen arbeidsplass.

Nasjonalt ID-senter stiller krav om at alle som får plass på kurset må ha UV-lampe, og lupe eller mikroskop på egen arbeidsplass.

De som har gjennomført andrelinjekurset hos oss, blir invitert til faglig påfyll minst én gang i året. I tillegg inngår de i et faglig nettverk som utveksler informasjon og bistår hverandre. Vi forsøker å involvere andrelinjen når vi får forespørsler om opplæring i deres nærområde.

I år har tolv personer fordelt på ti politidistrikt og fem personer i Politiets utlendingsenhet gjennomført andrelinjekurset. En av de som har fullført, er Thomas Døhli fra Oslo politidistrikt. – Jeg er opptatt av å tillegge et etterretningselement i arbeidet mot falsk ID, og andrelinjekurset ga meg en dypere kunnskap og forståelse for ID-faget, for-

Thomas Døhli

teller Thomas. – Jeg har et ønske om å videreutvikle fagfeltet, og kompetansen jeg har opparbeidet meg ved Nasjonalt ID-senter, er vesentlig for å lykkes i mitt videre arbeid som dokumentgransker ved Oslo politidistrikt. Det er nesten ikke mulig å jobbe i politiet uten å komme bort i ID-spørsmål. Jeg vil derfor arbeide for å styrke fokuset på faget og for å heve kompetansen i ID-arbeid blant mannskapene i Oslo politidistrikt, avslutter Thomas.

Andrelinjekursene annonseres på Nasjonalt ID-senters nettsider, KO:DE og politiets intranett Kilden.

ID på Politihøgskolen

De siste årene har alle avgangsstudenter ved Politihøgskolen i Bodø og Stavern fått en hel dag til å lære om ID-arbeid. Siden 2014 har vi lært opp 746 politistudenter i hvordan de skal gjennomføre en ID-kontroll.

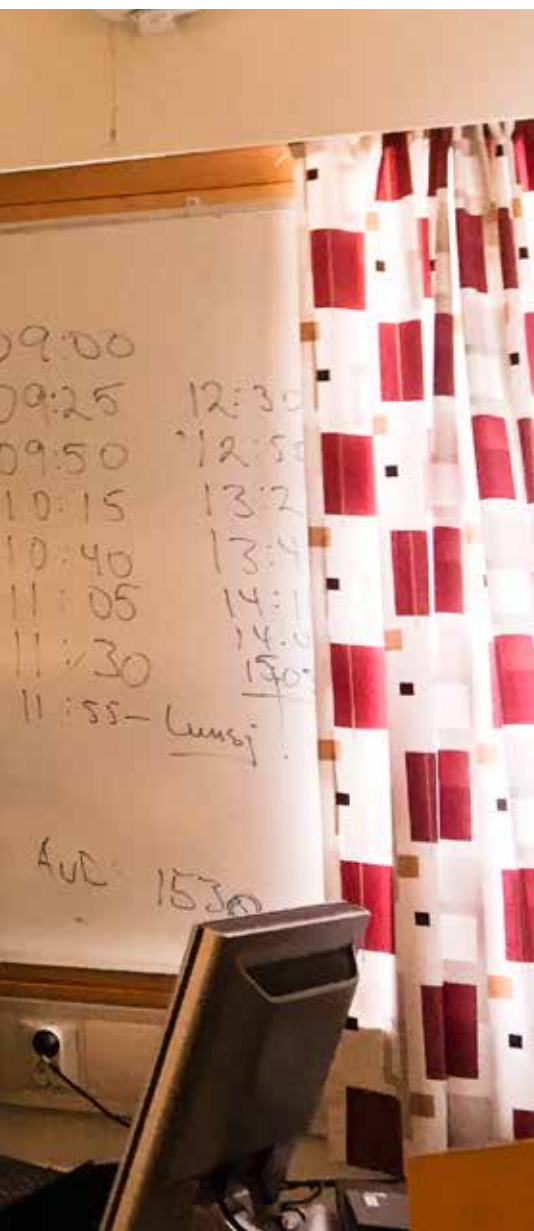
Det startet i 2014 med en forespørsel fra en av lærerne ved Politihøgskolen i Bodø. Han mente at studentene burde få opplæring i ID-arbeid. Læreren har kriminalteknisk bakgrunn, og er opptatt av bevisføring. Et godt ID-arbeid er en del av bevisføringen, og for en politibetjent er det viktig å sikre spor. Nasjonalt

ID-senter har i flere år hevdet at ID-utdanningen ved Politihøgskolen kunne bli bedre, og takket med glede ja til forespørselen.

Høsten samme år fikk vi forespørsel fra Politihøgskolen i Stavern, som hadde hørt om undervisningen i Bodø og ønsket å tilby sine studenter det samme.

Pedagogisk vri

– Siden vi fikk så mange henvendelser som gjaldt store kull, ble vi nødt til å endre vårt undervisningsopplegg, forteller opplæringskoordinator Janne Moen Lyng. – Vi merket at vi lettere kunne «miste» studentene i klasserommet når de var så mange. Det kan være ulike årsaker til at det skjer, kanskje vi

Seniorrådgiver Hanne Tannvik Svendsen i gang med en quiz for politistudentene i Bodø.

bruker for mange vanskelige begreper eller det kan være at det vi underviste i ble opplevd som for fjernt fra deres hverdag.

Studentene er annerledes enn våre tradisjonelle kursdeltakere. Vanligvis har kursdeltakerne årevis med erfaring fra utlendingsforvaltningen eller kontroll av ID-dokumenter, mens studentene kanskje har hatt noe kontakt med ID-papirer i løpet av praksisåret. Når vi kommer i mai året etter, er dette ofte glemt. Det går minst en måned fra

studentene får kurs til de er i arbeid, og da kan det vi lærer dem være glemt også. ID-skolen har derfor brukt mye tid på å lage tilpasset undervisning som kunne løse dette.

Du husker best det du gjør!

– Det å kunne utføre en ID-kontroll er en ferdighet, og ferdigheter må trenes. Vi kan fortelle hvilke paragrafer som gjelder i en utlendingskontroll, men dersom man kan finne svaret selv, huskes det lenger. Aktiv læring var prinsippet som ble brukt i utformingen av det nye undervisningsopplegget. Vi ville at studentene skulle bli i stand til å utføre ID-kontroll tre måneder senere, og fremdeles huske noe av det de lærte, forteller opplæringskoordinatoren.

– Vi endte opp med å lage en kursdag som besto av 14 læringsstasjoner for små grupper med mellom fire og seks studenter. Hver gruppe ville da få 25 minutter på hvert tema. Vi tok utgangspunkt i læremålene vi hadde for de vanlige dagskursene våre og brøt disse ned til 14 ulike emner. Emnene er: utlendingslov, hvilke dokumenter en utlending skal ha, hva gjør du ved falsk ID, samtaleteknikk, ansikts-sammenligning, utlendinger i Norge, øvelser i Biometra, referansedatabaser, bakgrunnstrykk, UV-reaksjon, sikkerhetssele-menter, MRZ, vannmerke/sikkerhets-tråd og forfalskninger.

Hva synes studentene?

– Det er viktig å være lydhøre overfor de som deltar på undervisningen. Vi ønsker å vite hva studentene synes om opplegget vårt, derfor ber vi alle om å gi oss tilbakemelding i etterkant av kurset. I 2015 fikk vi inn bare 44 svar av nesten 300 mulige. Vi var derfor nødt

til å gjøre noen grep. Vi bestemte at dersom studenten skulle få kursbevis, måtte vedkommende svare på kursevaluering. Grepene hjalp; 223 av 300 studenter svarte på undersøkelsen, forteller Janne Moen Lyng. Og 91,9 prosent av studentene var tilfreds eller svært tilfreds med dagen.

Anders Hjelle PHS-student ved Stavern 2012-2015

I dag er Anders Hjelle ansatt i Politiets utlendingsenhet (PU), og jobber med dokumentgransking i registreringen ved Råde. Han har nylig fullført Nasjonalt ID-senters andrelinjekurs.

– ID bør være pensum for alle politistudenter, sier Anders Hjelle. – Jeg forstår at det er vanskelig for PHS å få inn ID, for første året har studentene allerede mange fag og arbeidskrav. Men ID kunne vært en del av et fag, slik at studentene

får grunnleggende ID-opplæring i hvordan du kan avsløre impostere og kontrollere dokumenter.

– ID burde også vært en del av trafikk-uka, da kunne studentene ha lært noe om sikkerhetselementer og hvilke førerkort som er gyldige i Norge. I tillegg burde alle biler ha lupe og UV-lys som standardutrustning.

– Jeg søkte Politihøgskolen med et ønske om å bli kriminaltekniker, og det er kanskje derfor jeg syntes kurset Nasjonalt ID-senter holdt for oss, var så interessant, ID er bevis. Det var fint at kurset blandet både e-læring, oppgaver og undervisning, avslutter Anders.

«Vi kan fortelle hvilke paragrafer som gjelder i en utlendingskontroll, men dersom man kan finne svaret selv; huskes det lengre»

**Få kontr
resta**

oll på
nsene

Tusenvis av ID-saker som skal behandles av utlendingsforvaltningen, og store restanser som reduseres for sakte, gjør at vi må tenke anderledes om hvordan vi jobber. Hvordan kan vi hente ut vanskelige saker, og behandle de enkle raskere?

Tusenvis av ID-dokumenter behandles årlig av utlendingsforvaltningen og politiet. Disse dokumentene blir lagt frem for å sannsynliggjøre eller dokumentere identitet, nasjonalitet, alder, reiserute og annet.

I mange saker kontrolleres dokumentet kun ved registrering, uten bruk av dokumenttekniske metoder. Det tas en kopi og det eneste som registreres, er at et ID-dokument utstedt i søkers navn er fremlagt.

- Mange saksløp krever en mer inngående gransking av dokumentet, ikke nødvendigvis fordi det mistenkes å være falskt, men fordi det kan være relevant for den senere saksbehandlingen å kunne vise til at dokumentet har vært gjenstand for undersøkelse, sier seksjonsleder i Nasjonalt ID-senter, Per Haddal.

Dokumentgranskere i andre- eller tredje-linjen gransker dokumentet og skriver rapport hvor det redegjøres for eventuelle uregelmessigheter, eller bekreftes at dokumentet er ekte. Ekthetsvurderingen legges inn i DUF og følger saken. Den vil ligge til grunn for videre behandling i PU, UDI, UNE og domstolene.

Mange tusen dokumenter legges hvert år inn i køen for en grundigere dokumentteknisk gransking.

Alle er enige om at en tilstrekkelig og forsvarlig ID-kontroll ved ankomst er viktig, av hensyn til den enkelte søker, asylinstituttets legitimitet, samfunnssikkerhet og kriminalitetsforebygging.

En typisk laboratorieteknisk undersøkelse består av referansesøk, selve granskningen, kvalitetssikring og rapportskrivning. Dette kan ta fra noen minutter til flere dager.

Saksporteføljen består ofte av ulike dokumenttyper fra en rekke land. Det er ikke gitt at den neste saken er lik den forrige. Dette betyr at dokumentgranskeren hver gang må «nullstille» seg, finne referanser, lese modusbeskrivelser og alerts og sjekke om og hvordan lignende dokumenter er undersøkt tidligere. Kanskje krever den nye saken en annen teknisk tilnærming enn den forrige.

Undersøkelsene gjøres i dag av kompetente, erfarne og til dels spesialiserte dokumentgranskere fordelt på andre- og tredjelinjemiljøene ved Nasjonalt ID-senter, Kripas, Politiets utlendingsenhet, de største lufthavnene og politidistriktene.

Problemet er at disse miljøene ikke er dimensjonert for å gjøre dokumenttekniske undersøkelser av det omfanget som er nødvendig for å holde tritt med sakene som kommer inn. Eksempelvis er estimert kapasitet på tredjelinjeundersøkelser ved Nasjonalt ID-senter, som representerer det største dokumenttekniske miljøet, på maksimalt 2000 dokumenter per år. Politiets utlendingsenhet mottar årlig langt flere dokumenter enn de har kapasitet til å undersøke.

Dette fører til at mange vedtak blir fattet uten at dokumentene har blitt undersøkt, samtidig som bunken av ubehandlede saker vokser.

«Svært mange saksløp krever mer inngående gransking av dokumentene»

I et ID-perspektiv er dette en praksis norsk forvaltning ikke kan leve med. Både manglende opplysning av saken og lang behandlingstid kompromitterer behovet for å vite hvem som gis ulike rettigheter i Norge, og stoppe personer med uheldige hensikter tidligst mulig. Nasjonalt ID-senter har som målsetning at ID-arbeidet skal være effektivt og solid, og arbeider kontinuerlig med å gjøre prosessene smartere og mer treffsikre.

Det er avgjørende at de dokumenttekniske miljøene er robuste og differensierede. Men løsningen er ikke nødvendigvis en kraftig økning av antall dokumentgranskere.

Blant svært mange tusen undersøkte dokumenter, var det i 2015 bare rundt 800 som viste seg å være falske. Det store flertallet av asylsaker som behandles i norsk utlendingsforvaltning gjelder helt vanlige og lovlige enkeltmennesker og familier. Disse har krav på en rask og korrekt behandling av sin søknad.

Samtidig er det kritisk at flest mulig av de som prøver å komme hit under falsk identitet blir avslørt på et tidligst mulig stadium.

Nasjonalt ID-senters retoriske spørsmål er om det virkelig er et reelt behov for at absolutt alle dokumenter, for eksempel i asylsporet, må underlegges en full laboratorieteknisk vurdering? Finnes det en mer effektiv tilnærming som ikke går på akkord med kvaliteten?

Etter et faglig dypdykk, både internt og internasjonalt, er vårt foreløpige svar at ja, det er mulig å organisere prosessene på en måte som vil øke effektiviteten betydelig, uten at kvaliteten reduseres.

I samarbeid med PU og Kripos, og i forståelse med UDI, er vi i gang med et arbeid, som i løpet av noen måneder

trolig vil gi oss kontroll med restansene i asylsporet.

Etter modell fra blant annet nederlandske myndigheter, har vi etablert en produksjonslinje som skal gjøre det mulig å identifisere og umiddelbart sende videre dokumenter som det ikke anses nødvendig å undersøke nærmere. Dermed kan ressursene kanaliseres til de dokumentene som av ulike grunner fremstår som tvilsomme.

Prosessen kan best beskrives som en sortering av dokumenter til en «grønn» eller «rød» strøm. Produksjonslinjens hovedsteg er:

1 Screening

Det gjøres en rask og umiddelbar vurdering av alle dokumenter ved hjelp av enkelt utstyr, referanseinformasjon, watch-lists, kunnskap om spesifikke risikofaktorer og kjente modus. Av hensyn til effektiviteten er det et viktig prinsipp at det er gjort en grovsortering på forhånd, slik at dokumentene som vurderes samtidig er av samme type. For en mest mulig treffsikker screening, er det avgjørende at den gjøres av erfarne dokumentgranskere med andre- eller tredjelinjekompetanse.

2 Fordeling til grønn strøm

Dokumenter som anses å være «bona fide» går i grønn strøm. Det skrives ingen rapport, men registreres i DUF at dokumentene er vurdert og funnet i orden. Sakene sendes umiddelbart videre i systemet.

3 Fordeling til rød strøm

Dokumenter som er åpenbart falske, eller hvor det er registrert forhold som anses nødvendige å undersøke nærmere, går i rød strøm. Disse sendes, sammen med øvrige dokumenter i saken, inn i den ordinære restansen og underlegges en full laboratorieteknisk gransking. Det skrives en sakkyndigrapport som legges inn i DUF.

De fleste dokumentene havner i grønn strøm. Sakene kan avgjøres i løpet av kort tid. Når

utlendingsmyndighetene skal behandle saken, ligger resultatet av dokumentvurderingen klar i DUF. Skulle det senere være behov for en fullstendig gransking, kan dokumentene selvstendig sendes inn på nytt. Tidligere ble slike dokumenter liggende i restanse i påvente av full laboratorieteknisk gransking. Gevinsten av grønn strøm-/rød strøm-prosessen er bedre ressursutnyttelse og økt produktivitet.

Mindre åpenbart, men ikke mindre viktig, er at tiden som før ble brukt til å granske og beskrive «bona fide»-dokumenter, nå kan brukes til å avdekke falske dokumenter på et tidligere stadium. Det er også grunn til å anta at nåløyet for å slippe gjennom med et falskt dokument, blir trangere. Over tid vil arbeid med like dokumenter føre til at man får en bedre oversikt over trender og risikofaktorer. Prosessen gjør det også mulig å arbeide mer effektivt med systematisering av faglige erfaringer og etterretningsopplysninger.

Så snart prosessen er tilstrekkelig implementert, vil Nasjonalt ID-senter gjøre en evaluering, som vil danne grunnlag for våre anbefalinger. Erfaringene så langt viser at gevinstene er store. Grønn og rød strøm kan vise seg å være et viktig bidrag i arbeidet med å få kontroll på restansene.

Grønn og rød strøm kan vise seg å være et viktig bidrag for å få kontroll på restansene.

Blant svært mange tusen undersøkte dokumenter, var det i 2015 bare rundt 800 som viste seg å være falske.

Ny bok i ID-arbeid

Hva kreves av kunnskap og rutiner for å bedre dokument- og personkontrollen i utlendingsforvaltningen? Hvilke metoder skal brukes, og hvilket regelverk ligger til grunn for identitetsarbeidet?

Nasjonalt ID-senter har gitt ut en fagbok om ID-arbeid i utlendingsforvaltningen i samarbeid med forlaget Vett & Viten og Vegard Bø Bahus. Boken gir deg innsikt i hva som kreves for å sikre bedre dokument- og personkontroll i ID-arbeidet og presenterer grunnleggende arbeidsteknikker og relevante lover og forskrifter i utlendingsretten. Boken er aktuell for alle som skal gjøre ID-vurderinger i første- og andrelinje.

Som leser får du en praktisk og systematisk gjennomgang av ulike sider ved identitetskontrollen innen utlendingsforvaltningen.

Identitetsarbeid blir stadig viktigere i takt med at antallet utlendinger som søker seg til Norge øker. Parallelt vokser også behovet for kunnskap hos dem som arbeider med å avklare identiteten til enkeltpersoner. Norske utenriksstasjoner, politiet, Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda, Skatteetaten, NAV og en rekke andre offentlige etater, må håndtere person- og dokumentkontroll på en sikker og konsistent måte.

Krav til avklaring av, og kontroll med, utlendingers identitet blir omtalt i retningslinjer gitt av Utlendingsdirektoratet og Politidirektoratet. Disse kravene forutsetter kunnskap om dokument- og personkontroll, men i dag finnes det lite litteratur om emnet på norsk.

Nasjonalt ID-senter har bidratt med de første syv kapitlene i boka som handler om kravene til avklaring av, og kontroll med, identitet og en innføring i dokument- og personkontroll. Biometri ble tidlig tatt i bruk som hjelpemiddel i utlendingsforvaltningen for å avklare identitet, og bruk

av biometri øker i takt med den teknologiske utviklingen og kompetanseheving i første- og andrelinjen. Et eget kapittel er derfor tilegnet dette temaet.

I bokens del II gir Vegard Bø Bahus (LL.M.) ved Advokatfirmaet Bahus AS, en innføring i lovverket knyttet til identitetsarbeid i utlendingsforvaltningen.

Bahus er spesialist i utlendingsrett, og han tar leseren med gjennom de mest relevante temaene i utlendingsretten, og

gjør rede for de internasjonale avtalene Norge er forpliktet av. Bahus gir eksempler på ulike problemstillinger og viser leseren hvordan juridisk teori anvendes i det praktiske identitetsarbeidet.

Bakerst i boken er en liste over lover og forskrifter, en fylldig begrepsoversikt og et stikkordregister.

Boken kan kjøpes i bokhandel eller på vettvit.no.

Ansiktsbiometri

Nasjonalt ID-senter ønsker mer bruk av ansiktsgjenkjenning og -sammenligning som metode for identifisering og verifisering av identitet.

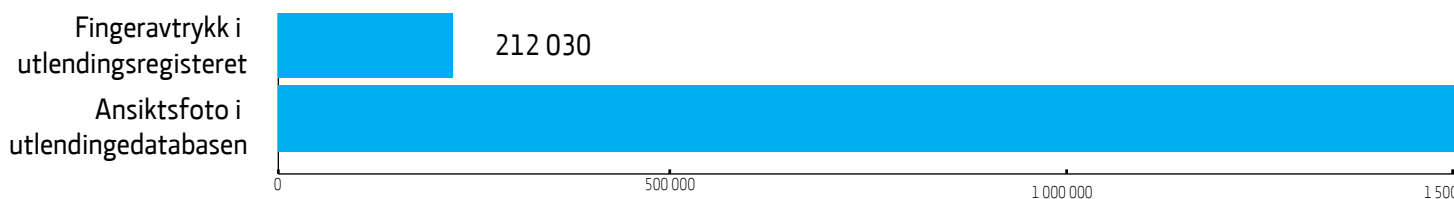
Bruk av biometri kan bidra til bedre kvalitet på registreringen. Det er flere årsaker til dette. I dag er det relativt få fingeravtrykk som er lagret i utlendingsregisteret, sett i forhold til antall ansiktsfotografier som er lagret i utlendingsdatabasen. Vi har derfor et mye bedre datagrunnlag ved søk på bilder enn ved søk på fingeravtrykk. Ved å utnytte søkepotensialet av billedata som ligger i utlendingsdatabasen, kan vi få muligheter til identifisering og verifisering som

vi ikke har per i dag med fingeravtrykk. Fordi alle søknader om visum og oppholdstillatelser, inkludert søknader om beskyttelse, skal inneholde fotografi, vil det si at fotografiene lagres i utlendingsdatabasen.

Fingeravtrykk og ansiktsgjenkjenning bør ses som komplementerende teknologier, ikke konkurrerende. Det er viktig av personvernensyn at data som er registrert på en person, skal være korrekte.

Fingeravtrykk

Fingrene er mer utsatt for skader og slitasje enn ansiktet. I tillegg vil det alltid være personer med dårlige fingeravtrykk, hvor innrullering vil ta lang tid og matching vil være usikkert. Dette gjelder særlig de som har manuelt arbeid, for eksempel landbruksarbeidere, håndverkere eller personer som arbeider med sement eller jord. Funksjonshemmede kan også ha vanskelig for å bruke fingeravtrykksskannere.

Tall per 30. september 2016

Et annet argument for å benytte ansiktsgjenkjenning, er at ikke alle elektroniske pass inneholder fingeravtrykk. Vi vil heller ikke ha nødvendige krypteringsnøkler fra alle verdens land til å kunne kontrollere fingeravtrykkene.

Færre feilregistreringer

Bruk av ansiktsgjenkjenning i alle utlendingssaker vil bidra til færre feilregistreringer, og være et effektivt tiltak for å avdekke impostere (personer som utgir seg for å være en annen). Økt identitetsmisbruk i form av impostere er en tydelig trend. Økt bruk av ansiktsgjenkjenning vil bidra til bedre samfunnssikkerhet, og til å forebygge ID-relatert kriminalitet.

Automatisert ansiktsgjenkjenning er et nyttig verktøy fordi man kan gjøre et identifiseringsøk i en database som ville vært umulig å gjøre manuelt. Ansiktsgjenkjenning er imidlertid ikke nok. Gjennomfører man et identifiseringsøk i en database, vil man få opp et galleri av potensielle kandidater rangert etter sannsynlighet for treff i henhold til en gitt algoritme. Bruker man en god algoritme og bildene er av relativt god kvalitet, vil korrekt bilde i de fleste tilfeller være rangert som nummer én eller to i galleriet, og saksbehandler kan raskt og enkelt velge denne uten å vurdere andre kandidater.

I tvilstilfeller, for eksempel i de tilfellene man har lav bildekvalitet, kan det bli nødvendig å foreta en manuell ansikts-

sammenligning utført av en ekspert. Kravene til bilder for bruk til ansikts-sammenligning vil være annerledes enn for ansiktsgjenkjenning. I ansiktssammenligning vil vi for eksempel kunne hente ut mye informasjon fra personens ører, mens ørene ikke spiller noen rolle for å foreta en ansiktsgjenkjenning. En ansiktssammenligning krever også høyere oppløsning på bildene.

God kvalitet på bilder

Vi anbefaler at fotografi må tilfreds-
stille visse krav for å kunne benyttes til biometrisk gjenkjenning og sammenligning. Vi har i vår rapport «Face IT – Ansiktsgjenkjenning i utlendingssaker» (2015) kommet med anbefalinger til bildekvalitet og praksis ved opptak av ansiktsfotografi. En av anbefalingene er at utlendingsforvaltningen lagrer to ansiktsfotografier i hver sak: ett originalbilde i høy kvalitet, og ett av lavere kvalitet for bruk til ansikts-gjenkjenning, kortproduksjon og rask fremvisning på skjerm.

I rapporten anbefaler vi også at utlendingsforvaltningen opptar to bilder i saker hvor søkeren benytter bril-

ler, både med og uten briller. Vi anbefaler også at norske myndigheter endrer kravene til ansiktsfotografier for norske visum og oppholdstillatelser, slik at det stilles samme krav til disse bildene som de kravene som gjelder for bilder i norske reisedokumenter.

I rapporten anbefaler vi videre at utlendingsforvaltningen lagrer ansiktsfotografier i alle utlendingssaker. I dag er det ikke en obligatorisk oppgave i saks-

En algoritme er et regelsett for hvordan man går frem i en prosess. I dette tilfellet, prosessen med å sammenligne ansiktsbilder.

Kilde: Face-IT, Nasjonalt ID-senter

behandlingssystemet å lagre bilder i søknader om oppholdstillatelse som har blitt avslått. Vi anbefaler også flere tiltak for å sikre bedre kvalitet på bildene som lagres i utlendingsdatabasen. Rapporten kan lastes ned på nidsenter.no.

Som oppfølging til Face IT-prosjektet har vi brukt en del tid på forbedring av bildekvalitet i utlendingssaker. Vi har gjennomført ytterligere analyse av utstyr, miljø, prosesser, kamerainnstillinger og etterbehandling. Vi har utvidet opplæringen vår til første- og andrelinjen til å inkludere bevisstgjøring om hvorfor bildekvalitet er viktig for identifisering, samt opplæring i hvordan man får gode bilder som egner seg både til ansikts-gjenkjenning, ansiktssammenligning og identifisering. Vi har også utviklet opplæringsmateriale.

Nasjonalt ID-senter mottar en del saker der det er behov for ansiktskompetanse, og hvor vi bistår med råd og tilbakemeldinger, men vi er fremdeles under opplæring. Vi jobber også med utarbeidelse av prosedyrer og rutiner for denne typen bistand. Vi har inngått et samarbeid med Kripas for utvikling av et felles utdannings-opplegg for ansiktssammenligningseksperter, samt fremtidig samkjøring av opplæringen.

Bruk av ansikts-gjenkjenning i alle utlendingssaker vil bidra til færre feilregistreringer

Misbruk av dokumenter

Misbruk av identitetsdokumenter er et økende problem som har fått mer oppmerksomhet de siste årene. Nasjonalt ID-senter utgir årlig statistikk over misbruk, men vi frykter store mørketall.

Dokumentgransker Janne Marie Heitun Kvalser på ID-dokumenter og pass i Nasjonalt ID-senters referansearkiv.

Rapporten Misbruk av ID-dokumenter 2015 fra Nasjonalt ID-senter gir et bilde av utlendingers misbruk av identitetsdokumenter i perioden 2012 til 2015. Misbruket er avdekket i forbindelse med kontroller gjennomført ved innreise i Norge eller knyttet til søknad om beskyttelse.

Et flertall av identitetsdokumentene som ble misbrukt, var fra medlemsland i EU/EFTA. I 2015 var omtrent 5 av 10 dokumenter fra et medlemsland, mens det i perioden 2012 – 2014 var omtrent 6 av 10 dokumenter som kom fra et medlemsland. Nedgangen har sammenheng med at antallet misbrukte italienske dokumenter halverte seg fra 2014 til

2015. I 2012 var de hyppigst misbrukte dokumentene fra Italia, Spania og Norge. Italienske dokumenter ble fortsatt mest misbrukt i 2015, men da var Spania og Norge erstattet med Hellas og Belgia på de neste plassene.

Samtidig har andelen misbrukte dokumenter fra midtøsten økt kraftig. Mens 2 av 10 dokumenter kom fra midtøsten i 2013 hadde antallet nesten doblet seg fram til 2015, og de utgjorde da 4 av 10 dokumenter. Denne utviklingen henger sammen med en økning i antall misbrukte syriske og irakiske dokumenter. Det har de siste årene vært et fokus på irakiske dokumenter i forbindelse med søknader

om statsborgerskap, som antas å påvirke tallene i stor grad.

I perioden 2012 til 2014 var de fleste misbrukte dokumenter pass. Men i 2015 ble pass skjøvet ned til andreplass av nasjonale ID-kort, en dokumenttype som har økt på statistikken hvert år siden 2012. I 2012 utgjorde ID-kort en fjerdedel av alle dokumenter, mens i 2015 steg andelen til over en tredjedel. Pass har derimot gått fra å utgjøre nesten halvparten av dokumentene i 2012 og 2013 til kun å utgjøre en fjerdedel i 2015. Til sammen utgjør pass og ID-kort rundt to tredeler av alle misbrukte dokumenter i perioden 2012 – 2015.

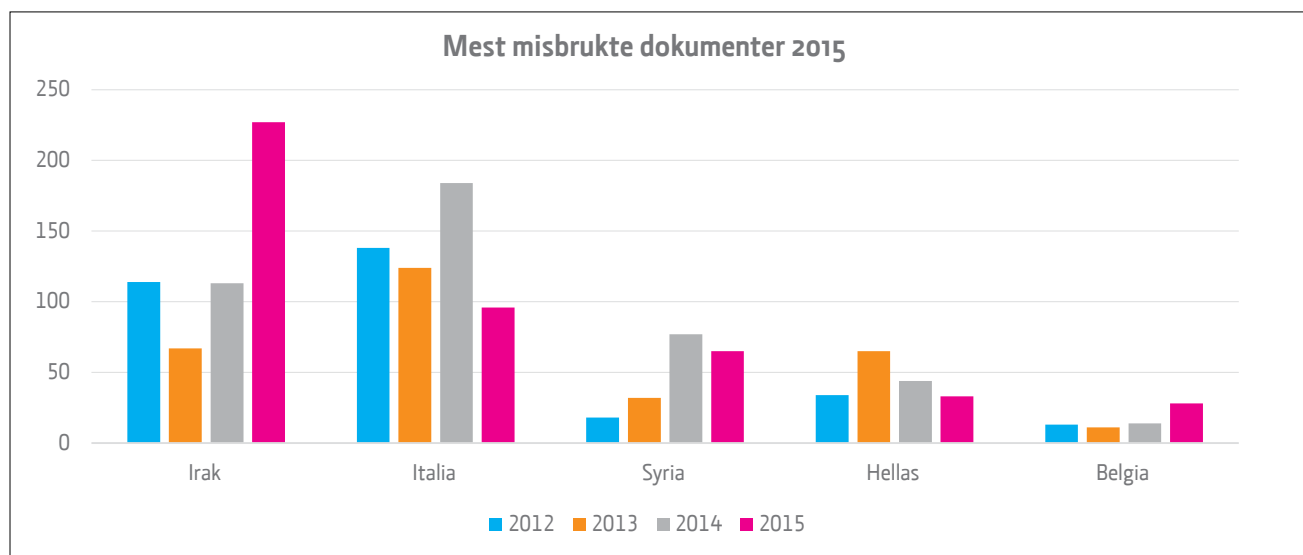
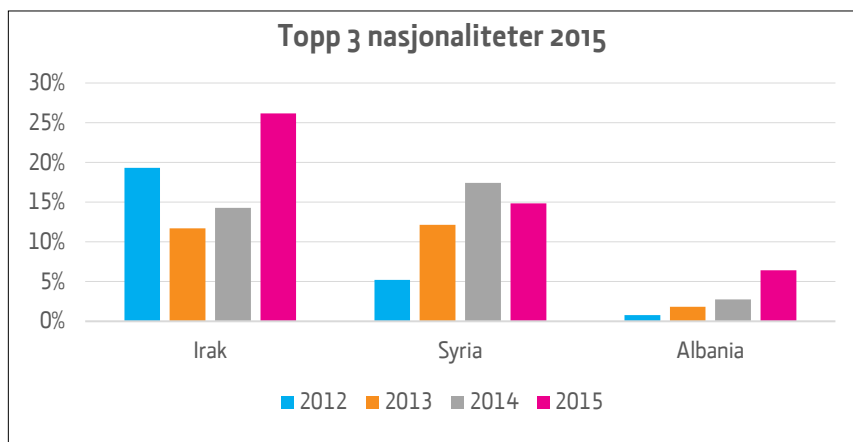
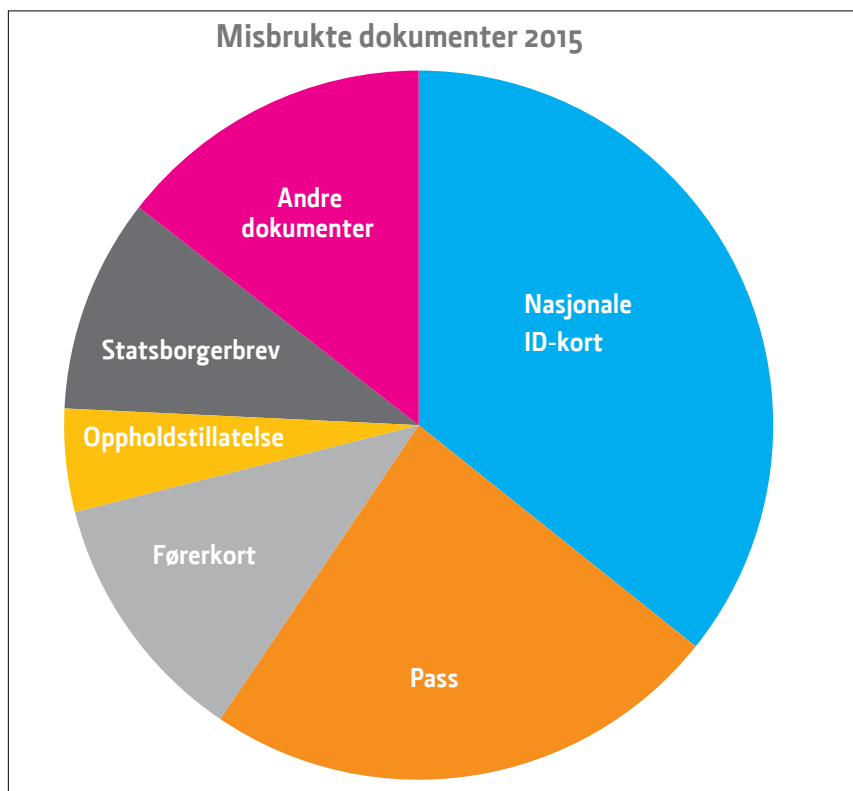
Blant utlendingene som ble avslørt for å ha misbrukt dokumenter i 2015, oppga en fjerdedel å være fra Irak. En stor del av de øvrige oppga å være fra Syria. Også i 2013 og 2014 oppga mange av de avslørte personene å komme fra ett av disse landene.

Nytt i 2015 var at en del personer oppga å komme fra Albania, faktisk dobbelt så mange oppga Albania som opprinnelsesland i 2015 som i 2014.

For å få et fullstendig bilde av misbruk som oppdages, er det helt avgjørende at det gjøres fullstendige og korrekte registreringer hos alle som gjennomfører identitetskontroll av utlendinger. Registreringer over avdekkede misbruk har vært, og er, ufullstendige. Dette er delvis på grunn av svakheter i registreringsrutiner og -systemer. Rapportene gir likevel et bilde av utviklingen i misbruk av ID-dokumenter.

Spørreundersøkelse om misbruk av ID-dokumenter

Arbeidet med rapporten *Misbruk av ID-dokumenter* har vist at det er begrenset tilgang til god og tilstrekkelig statistikk om omfanget av utlendingers ID-misbruk. Nasjonalt ID-senter vil derfor høsten 2016 gjennomføre en spørreundersøkelse om ikke avdekket ID-misbruk hos aktørene i nettverket. Vi håper undersøkelsen vil gi en bedre forståelse av det misbruket som ikke avdekkes.

I jakten på riktig og oppdatert informasjon er førstehåndsinformasjon viktig. Nasjonalt ID-senter reiser derfor til land med store asylankomster til Norge, for å innhente viktig ID-informasjon. Det er nyttig for andre som jobber med ID.

Christina Robertson og Vegard Pettersen er to av våre medarbeidere som nylig har vært på reise, henholdsvis i Sudan og Syria. Begge landene er oppført i ID-basen. I ID-basen presenterer vi fakta knyttet til identitet basert på land.

Oppdatert informasjon er svært viktig, og derfor var Christina Robertson fra Nasjonalt ID-senter på informasjons-innhentingsreise til Sudan i mai. Reisen ble gjort i samarbeid med nederlandske myndigheter. Bakgrunnen for turen var behov for oppdatert informasjon om registre, ID-dokumenter, samt prosedyrer for søknad og utstedelse av dokumenter.

I 2011, samme året som Sør-Sudan ble uavhengig fra Sudan, implementerte Sudan en ny prosedyre for befolknings-

registrering basert på en ny lov fra samme år. Sudan opprettet et nytt nasjonalt og digitalt Folkeregister, og begynte å utstede nye nasjonale nummer og nye nasjonale ID-kort i tråd med denne loven. Med bakgrunn i dette, og fordi Sudan skulle publiseres som nytt land i ID-basen, hadde Nasjonalt ID-senter behov for førstehåndsinformasjon om dokument- og identitetssituasjonen for sudanere.

- Vi tilbragte syv dager i Khartoum og møtte sudanske myndigheter med ansvar for utstedelse av pass og sivile ID-dokumenter, i tillegg fikk vi en omvisning på et folkeregister- og pass-kontor, sier Christina Robertson.
- Vi besøkte også en fabrikk som produserer noen av de sudanske sivile dokumentene.

Delegasjonen hadde også møter med ulike internasjonale organisasjoner som kunne informere om situasjonen for migranter i Sudan, som FN-organisasjoner og NGOer. Det ble også avholdt møter med flere ledere i kirkesamfunn som kunne gi oss informasjon om vigselsattester og prosedyrer for vigslar.

Funnene tilsier at sudanske myndigheter i utgangspunktet har ganske god kontroll på registre og utstedelse av dokumenter. Det sentrale folkeregisteret inneholder flere nasjonale registre som er samlet i ett felles søkbart grensesnitt. Personopplysninger og biometri lagres sentralt og er søkbare på tvers av alle registrene.

- Ved å reise til Khartoum fikk vi muligheten til å snakke med både

Opptak av biometri i forbindelse med søknad om pass. Passkontor, Khartoum.

ansvarlige myndigheter og med uavhengige eksperter, og få omvisning på folkeregister- og passkontor for å se søknads- og utstedelsesrutiner i praksis, sier Christina Robertson. Resultatet av reisen er oppdatert førstehåndsinformasjon om dokument- og identitetssituasjonen i Sudan. Funnene fra reisen er publisert i ID-basen.

I september reiste Vegard Pettersen fra Nasjonalt ID-senter sammen med Landinfo og det svenske Migrationsverket på informasjonsinnhentingsreise til Beirut og Damaskus. Hovedformålet for Nasjonalt ID-senter var å følge opp funn vedrørende dokument- og identitetssituasjonen for syrere, som blant annet ble kartlagt ved reisen til Damaskus og Beirut høsten 2015.

Borgerkrigen i Syria har vart siden 2011, noe som blant annet har påvirket situasjonen for det syriske regimets administrasjon for registrering og utstedelse av identitetsdokumenter. Nasjonalt ID-senter var derfor spesielt interessert i å finne ut hvilke kontorer som fortsatt yter disse tjenestene i Syria, og hvilke syriske ambassader og konsulater som har utstedelsesmyndighet for pass.

– Vi tilbrakte fire dager i Damaskus og hadde møter med syriske myndigheter med ansvar for utstedelse av pass og sivile ID-dokumenter, og med ulike FN-organisasjoner, NGOer og andre. Delegasjonen hadde også møter med FN-organisasjoner og andre i Beirut, sier Vegard Pettersen. Dette var hans andre informasjonsinnhentingsreise til Syria.

– Situasjonen i Syria er på mange måter kaotisk og uoversiktlig, også når det gjelder ID-dokumenter og identitetsspørsmål. Reiser til området er derfor veldig viktig, siden vi da kan snakke direkte med ansvarlige myndigheter, og møte uavhengige eksperter som til daglig oppholder seg og jobber i ulike utsatte områder, sier Vegard Pettersen.

Funnene fra årets reise tilsier at regimet ønsker å vise at det har kontroll, noe som synliggjøres i deres fortsatte engasjement vedrørende registrering og utstedelse av identitetsdokumenter. Samtidig utfordres dette av den blodige konflikten i landet, som blant annet har resultert i manglende tjenester flere steder.

Nye land i ID-basen

Nasjonalt ID-senter har utviklet ID-basen for å gjøre det lettere å kontrollere og avklare identitet. Basen inneholder identitetsrelatert informasjon basert på land.

Her finner du opplysninger om viktige ID-dokumenter, personaliregistre, religioner, språk, statistikk, migrasjonsprofiler og mye annen nyttig informasjon. ID-basen har også innebygget kartfunksjonalitet som viser geografisk plassering og detaljerte beskrivelser av grensestasjoner. Automatisk varsling om nye alerts er også inkludert. ID-basen brukes i dag av utlendingsforvaltningen, politiet og flere andre offentlige forvaltningsorgan.

Vi oppdaterer jevnlig innholdet på siden og utvider ID-basen stadig med flere land. I dag omfatter ID-basen landene Afghanistan, Eritrea, Irak, Iran, Italia, Jemen, Libya, Marokko, Nigeria, Romania, Somalia, og Syria. Nå inkluderer vi også Hellas, Polen og Sudan i ID-basen. Vi vil i løpet av 2016 i alt ha 15 land i basen.

Nytt av året er blant annet sjekklister for en rekke dokumenter fra EØS-landene Polen, Romania og Italia. Sjekklistene inneholder oversiktlige beskrivelser og nyttige kontrollpunkter med bilder og beskrivelse av både ekte og falske dokumenter.

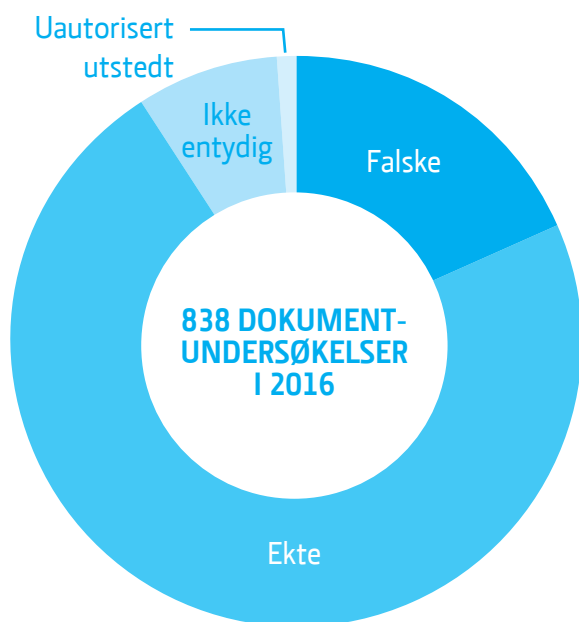
ID-basen har siden lanseringen for tre år siden fått stadig flere brukere og vekker interesse og oppsikt internasjonalt som en nyvinning på ID-feltet. Nasjonalt ID-senter jobber derfor også for et internasjonalt samarbeid for informasjonsutveksling.

Sammen med brukerne våre ønsker vi å utvikle ID-basen til et relevant, aktuelt og brukervennlig verktøy. Vi setter derfor stor pris på tilbakemeldinger fra brukerne når det gjelder innhold og funksjonalitet.

Smått om ID

Dokumentundersøkelser

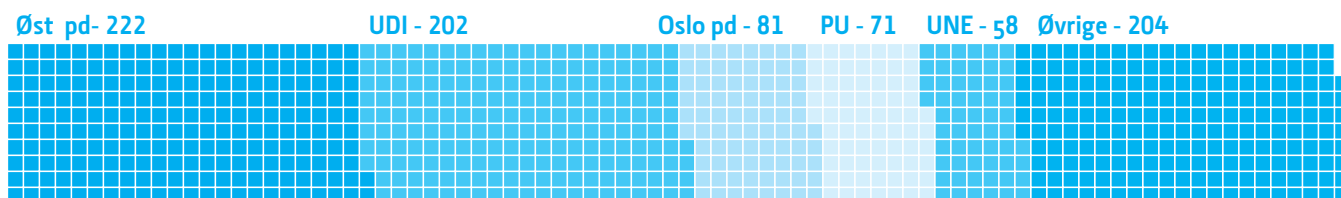
Nasjonalt ID-senter har per september 2016 gjennomført 838 dokumentundersøkelser på tredjelinjenivå. Av disse var 18,4 prosent falske og 72,8 prosent ekte. 1 prosent var uautorisert utstedt. For 7,9 prosent av dokumentene har det ikke vært mulig å trekke noen entydig konklusjon. 82,5 prosent av de falske dokumentene, var irakiske.

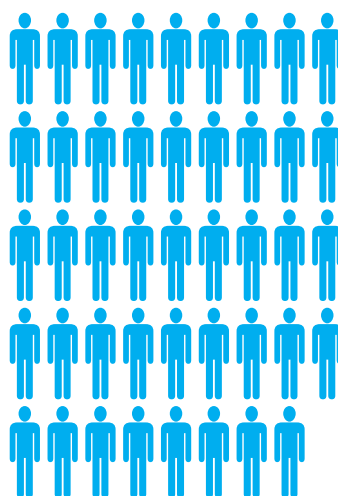
Våre oppdragsgivere

Sakene kommer fra 21 ulike oppdragsgivere, og flest saker kommer fra Øst politidistrikt, UDI, Oslo politidistrikt, PU og UNE.

De øvrige sakene fordeler seg på ulike politidistrikt, Statens vegvesen, Skatteetaten og UD.

Av 838 undersøkte dokumenter var 72,5 prosent irakiske. 11 prosent av dokumentene var syriske.

Impostere

I 2015 var det bare 44 utlendinger som ble avslørt for å ha brukt dokumenter utstedt til en annen person i Norge. I 2014 var tallet 55, i 2013 var det 64 og i 2012 var det 30.

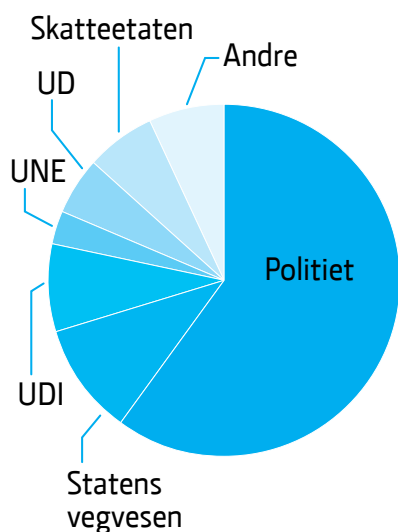
Hittil i 2016 har:

2 525 personer søkt om beskyttelse i Norge

143 722 personer fått besøksvisum til Norge

5 341 tredjelandsborgere fått innvilget arbeidstillatelse

Kilde: UDI.no 28.10.2016

Brukere av portalen

Det er nå totalt 4345 som har registrert seg som brukere av www.nidsenter.no. Den største brukergruppen er politiet, med 2 288 personer. Gruppen som har økt mest i år, er UDI med 66,5 % økning.

Nyttige evalueringer.

For å lære av erfaringene som ble gjort under flyktning-tilstrømningen høsten 2015, og for å være bedre rustet for lignende scenarier i fremtiden, ble det i UDI, Nasjonalt ID-senter, PU og POD gjort evalueringer. Disse avdekket flere viktige forbedringsområder blant annet når det gjelder registrering, opplæring, dokumentundersøkelser og saksadministrasjon. Funnene i de ulike evalueringene var i stor grad sammenfallende.

Tall om innvandring fra 2015

177 189 personer fikk besøksvisum til Norge

7 718

tredjelandsborgere fikk arbeidstillatelse til Norge.

26 593

EØS-borgere registrerte seg som arbeidstakere i Norge.

5 062

EØS-borgere registrerte seg som studenter i Norge.

12 299

personer fikk innvilget norsk statsborgerskap.

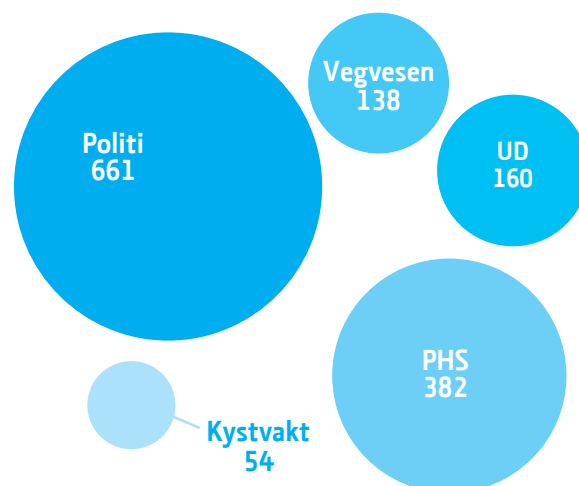
Kilde: UDI

Opplæring

Nesten 1 400 offentlig ansatte og studenter fikk opplæring i ID-arbeid i 2015. Den største gruppen var ansatte i politiet, med 661 kursdeltakere. PHS kom på andreplass med 382 studenter. I UD har 160 ansatte ved utenriksstasjoner fått ID-opplæring, mens Statens vegvesen har hatt 138 ansatte på kurs. Kystvakta hadde 54 ansatte på kurs.

Fra januar til oktober 2016 har 1096 personer fått opplæring av Nasjonalt ID-senter.

1395 kursdeltakere i 2015

ID-nettverket 3 år

Norge mangler en helhetlig ID-forvaltning. Det er mange aktører som gjør ID-vurderinger, og det er stor forskjell på hvor godt en persons identitet blir vurdert. Det kan bety svake ledd i en verifiseringsprosess.

ID-nettverket ble etablert i september 2013, og Nasjonalt ID-senter er sekretariat for nettverket.

ID-nettverket er et viktig skritt i retning av en helhetlig ID-forvaltning. Nettverket er en møteplass for erfaringsutvekslinger, dialog og samarbeid, og skal sørge for nyttig kunnskapsoverføring om utfordringer, strategier og tiltak innen ID.

I 2016 har ID-nettverket jobbet spesielt med å lage en veileder for identitetsarbeid.

Veileder i fastsettelse av identitet

Veilederen skal gi norske virksomheter et felles rammeverk for utforming av krav til bevis på identitet og verifisering

av identitetsinformasjon ved fastsettelse av identitet.

Den skal veilede i en risikobasert fastsettelse av identitet, som skal sikre tilstrekkelig grad av tillit til de identiteter virksomhetene knytter til sine tjenester.

Veilederen skal gi innsikt i, og skape åpenhet om prosesser for fastsettelse av identitet, slik at virksomhetene mer effektivt kan dra nytte av ulike kilder til identitetsinformasjon.

Arbeidet med veilederen startet i 2014. Veilederen har vært på høring, og det har vært flere arbeidsmøter med sentrale aktører i nettverket. Sekretariatet, i samarbeid med Politidirektoratet, er snart klare til å legge fram et endelig forslag.

Medlemmer i ID-nettverket:

Politidirektoratet
 Vegdirektoratet
 Utlendingsdirektoratet
 Utlendingsnemnda
 Direktoratet for e-Helse
 NAV
 Finans Norge
 Skatteetaten
 Arbeidstilsynet
 Brønnøysundregistrene
 Helsedirektoratet
 NorSIS
 Datatilsynet
 Utenriksdepartementet
 Nokut
 Toll- og avgiftsdirektoratet
 Forsvaret
 Nasjonalt ID-senter

Bedre medisinske aldersvurderinger

Når det er vanskelig å fastsette alderen til en enslig mindreårig asylsøker, brukes medisinske aldersundersøkelser som hjelpemiddel til å finne riktig alder. En ny rapport har sett nærmere på medisinske metoder for aldersvurderinger.

I år kom slutt- og delrapporter fra et FoU-prosjekt der formålet var å bidra til et bedre metodegrunnlag for de medisinske aldersvurderingene som gjøres for UDI for de mange enslige mindreårige asylsøkerne som ikke kan dokumentere sin alder. Forskere fra Storbritannia, Italia og Norge bidro til prosjektet.

Det første delprosjektet så på i hvilken grad undersøkelsene av tann- og håndrotutvikling har ført til samme konklusjon om hvorvidt søkeren var over eller under 18 år. Slike analyser har ikke vært gjennomført tidligere, verken i Norge eller i andre land. For jenter var konklusjonen den samme i 80 prosent av sakene, både før og etter skifte av den som analyserte utviklingen i håndrotutviklingen. For gutter var konklusjonen den samme i 85 prosent av sakene før skiftet, og i 75 prosent etterpå. Endringen kan ha sammenheng med at guttene hadde ulik bakgrunn i de to periodene. En sammenligning av manuell og datamaskinstøttet analyse av håndrotbilder ga samme resultat i 90 prosent av sakene.

Det andre delprosjektet så på tannutvikling hos 4 400 ungdommer med forskjellig etnisk bakgrunn (fem grupper) og kjent alder. Blant annet fant man at gjennomsnittsalder for nesten fullt utviklet visdomstann varierte mellom 19,1 og 19,8 år for gutter, avhengig av etnisk gruppe, og mellom 19,4 og 20,8 år for jenter.

Foto: Thinkstock

Det tredje delprosjektet så på mulighetene for å automatisere bilder av håndrotutvikling tatt med magnetisk resonans (MR), en metode som av mange regnes som mindre skadelig enn røntgenbilder. Bilder fra 63 gutter ble analysert, og for 47 kom den automatiske tolkningsmetoden av MR-bildene til samme konklusjon som en manuell tolkning. For 7 gutter konkluderte den automatiske metoden med at utviklingen var kommet lenger enn det som var resultatet med manuell tolkning, og for 8 gutter var den automatiske konklusjonen at utviklingen var kommet kortere enn det som var den manuelle konklusjonen.

Folkehelseinstituttet, som skal overta ansvaret for de medisinske aldersvurde-

ringene, og UDI vil sammen konkludere med hvilke endringer disse resultatene, sammen med resultater fra annen relevant forskning, skal lede til angående hvordan medisinske aldersvurderinger gjennomføres og rapporteres til UDI. Målsettingen er at UDIs saksbehandlere skal få en best mulig forståelse av hva de medisinske vurderingene betyr, inkludert hvor sikre de er i vurderingen av kronologisk alder når det fattes vedtak om alder på søknadstidspunktet.

Rapportene kan lastes ned fra UDIs hjemmeside via QR-kode eller kortlenke:

<https://goo.gl/JEptJV>

ID i statsbudsjettet

I forslag til statsbudsjett for 2017 pekes det på mange tiltak som skal styrke arbeidet med ID-avklaringer og bedre kontrollen på dette området.

Det er viktig at norske myndigheter kjenner identiteten til utlendinger som søker seg til Norge, og det skal satses på raske avklaring av identitet. ID-avklaring er avgjørende i utlendingsmyndighetenes arbeid med å kontrollere at personer som oppholder seg i landet har tillatelse til å være her.

Biometriske løsninger for verifisering av identitet er også et av satsningsområdene i årets statsbudsjett. Det foreslås å investere i nye systemer for opptak og lagring av biometri. Dette skal gjøre politiet og utlendingsforvaltningen bedre rustet til

å jobbe mer effektivt med ID-kontroll. Det foreslås også å etablere bedre taps- og verifikasjonssystemer for både offentlige og private aktører, samt å forberede nasjonalt ID-kort til utenlandske statsborgere som har en knytning til Norge.

Modernisering av IKT og satsning på biometri

For UDI er det essensielt med oppdaterte og funksjonelle IKT-systemer i saksbehandlingen. Med automatiserte søkeprosesser kan utlendingsmyndighetene kontrollere om en person som

søker asyl, oppholdstillatelse eller visum, tidligere har søkt under samme eller en annen identitet. Opptak av biometri som foto og fingeravtrykk, gjør at kvaliteten på registreringene i utlendingsdatabasen blir bedre. Det forhindrer dobbeltregistreringer og sikrer at personer blir gjenfunnet i databasen. Lagring av biometri kan også gjøre andre prosesser i saksbehandlingen mer effektiv. I statsbudsjettet for 2017 er det lagt inn 100 millioner kroner til modernisering av UDIs IKT-systemer.

Til politiet og UDI økes også bevil-

Nasjonale ID-kort

Nasjonale ID-kort skal etter planen kunne utstedes fra 2018. Det er et offentlig utstedt identitetsbevis som vil være like pålitelig som passet, og mer praktisk å bruke som legitimasjon. Alle som fyller vilkårene for å få et nasjonalt ID-kort også skal kunne få et offentlig utstedt elektronisk identitetsbevis (eID).

En eID utstedt på samme vilkår og basis som det nasjonale ID-kortet vil gi ID-kontrollen for eID samme høye kvalitet som for de fysiske identitetsbevisene.

I dag er passet det eneste offentlig utstedte identitetsdokumentet som til-

fredsstiller internasjonale sikkerhetskrav og godkjennes som dokumentasjon for norsk statsborgerskap i utlandet. Passetets primære funksjon er å være et reise- og identifikasjonsdokument overfor utenlandske myndigheter, men det må i mange tilfeller brukes også nasjonalt når det kreves identifikasjon med høy sikkerhet og tillit.

I motsetning til de fleste andre europeiske land, mangler Norge et nasjonalt identitetsbevis som har et mer brukervennlig format enn passet. Økt bruk av sikre identitetsbevis vil bidra til å styrke den enkeltes vern mot identitetstyveri, og til å forebygge og bekjempe annen kriminalitet som involverer falsk eller stjålet identitet.

Samme saksbehandlingssystem, kompetanse, personell og kontrollrutiner vil bli benyttet for utstedelse av pass og nasjonale ID-kort. Det nasjonale ID-kortet skal også holde samme sikkerhetsnivå som passet.

gingen med 81 millioner kroner for å styrke kontrollen av identitet til personer som reiser inn i og oppholder seg i Norge. Dette skal bidra til å forebygge og bekjempe ulovlig opphold og kriminalitet som baserer seg på falsk ID og misbruk av ID. Noe av disse midlene vil blant annet gå til å anskaffe flere håndholdte enheter i politiet som muliggjør mer effektiv ID-kontroll på stedet. UDI ønsker å satse mer på bruk av biometri, og får 17 millioner i økt bevilgning til den oppgaven.

Lagring av biometri kan også gjøre andre prosesser i saksbehandlingen mer effektiv.

Pass, ID-kort med eID og kontroll

Det er igangsatt et arbeid med å etablere nye felles rutiner for politidistriktene for utstedelse av pass og ID-kort med eID. Det vil bli strengere verifisering av identitet med blant annet bruk av biometri for å sikre utstedelse av ID-dokumenter til rett person. Utstedelse av nye pass og ID-kort med eID til norske borgere skal etter planen starte våren 2018. Regjeringen foreslår også å øke bevilgningen i 2017 slik at det blir bedre rutiner og organisering for utstedelse av

ID-kort med eID til utlendinger. Dette vil være et viktig tiltak, både for en sikker og effektiv identifisering av utlendinger, og for forebygging av kriminalitet særlig rettet mot velferdstjenester og finanssektoren.

Måltrettet arbeid

Det er ut fra et samfunnssikkerhetsperspektiv viktig at myndighetene vet hvem som befinner seg i landet. Avklart identitet er dessuten viktig for å kunne drive et godt og måltrettet integreringsarbeid. I Nasjonalt ID-senter ønsker vi velkommen en økt satsning på ID-arbeid, og vi vil fortsette innsatsen for mer effektiv ID-avklaring i migrasjonskjeden.

Nytt europeisk samarbeid om underlagsdokumenter

Et stort problem i håndheving av utlendingslovgivningen i Europa, er kvaliteten og troverdigheten knyttet til underlagsdokumentene som utlendinger dokumenterer sin bakgrunn og identitet med.

ORIGINS er et internasjonalt prosjekt som tar for seg dette. De overordnede målene er å analysere dagens utstedelse av underlagsdokumenter som brukes for utstedelse av pass, identifisere sikkerhetshull i denne prosessen, og foreslå nødvendige sikkerhetstiltak og prosesser for å øke sikkerheten til underlagsdokumentene.

Ett hovedmål er å kartlegge identitetskjeden fra fødsel til myndighetenes utstedelse av dokumentasjon for fødsel og statsborgerskap, og fra innvilgelse av statsborgerskap til utstedelse av ID-dokumenter. I tillegg vil det bli kartlagt hvordan informasjon blir lagret og ID-dokumenter bli utlevert til bruker, hva som skjer ved død, og hvordan tilbakemelding av ID-dokumentet foretas.

Målet er å identifisere metoder der de ulike elementene i denne kjeden kan gjøres sikrere. Men veien dit er lang, og prosjektet skal se på en lang rekke faktorer.

Omfattende prosjekt

Deltakere i prosjektet er både private selskaper, offentlige organer med ansvar knyttet til utlendingslovgivningen og forskere og andre spesialister på dokumenter og dokumentasjon fra flere land i Europa.

Fra Norge deltar Nasjonalt ID-senter og Høgskolen i Gjøvik. Prosjektet er ledet av et konsortium av markedsledende industriselskaper, anerkjente forskere fra offentlige forskningsinstitusjoner og universiteter, eksperter i juridiske, etiske, samfunnsmessige aspekter, e-Passport produsenter og sluttbrukere, representert av offentlige myndigheter med ansvar for utstedelse av e-pass og utøvelse av grensekontroll.

Det er opprettet et «Advisory Board» som skal forenkle og utvide samarbeidet på bakgrunn av prosjektreresultatene. Rådgivningsgruppen er sammensatt av eksperter som vil gi ytterligere kompetanse innen underlagsdokumentasjon. Målet er å dra nytte av ekspertenes kompetanse og kunnskap i prosjektet. Ekspertene kommer fra private og offentlige virksomheter. Nasjonalt ID-senter er representert med en ekspert i rådgivningsgruppen.

Det er ventet at resultatene vil fortsette å leve etter avslutningen av prosjektet, spesielt via en tenketank eller standardiseringsgruppene opprettet i løpet av prosjektet. Gjennomføringen av prosjektets anbefalinger kan bli mulige fremtidige EU-prosjekter.

Noen av ORIGINS mål:

- Identifisere underlagsdokumenter som brukes i EU og Schengen for utstedelse av e-pass
- Identifisere sikkerhetshull som finnes i disse prosessene
- Identifisere beste praksis for hvert lands underlagsdokumenter og gi en veiledning for beste praksis for et minimum sikkerhetsnivå
- Utvikle ID-verktøy med flere sikkerhetsnivåer
- Levere teknisk kunnskap og forslag til opplæring for å sjekke dokumenter som brukes i søknadsprosessen for å få e-pass
- Opprette et standardiseringsprosjekt for underlagsdokumenter i CEN TC224 WG18 basert på foreslåtte tekniske og prosedyremessige løsninger
- Etablere en link til ICAO The New Technologies Working Group (NTWG) initiativ om underlagsdokumenter
- Legge til rette for tilgang til opplæring (og muligens verktøy) for verifisering av underlagsdokumenter til e-pass via utstedende myndighet
- Studere de etiske, samfunnsmessige og juridiske forhold knyttet til underlagsdokumenter generelt, og av de foreslåtte løsningene spesielt
- Formidle resultatene til utstedende myndigheter og andre relevante miljøer og standardiseringsgrupper
- Fremme behovet for krav til underlagsdokumenter på et europeisk nivå mot medlemsstatene, slik at nye regler kan iverksettes

ID-basen

Nyttig for deg som jobber med ID

Nasjonalt ID-senter har utviklet ID-basen for å gjøre det lettere å kontrollere og avklare identitet. Basen inneholder identitetsrelatert informasjon basert på land. Her kan du finne opplysninger om viktige ID-dokumenter, personaliregistre, religioner, språk, migrasjonsprofiler m.m.

Vi oppdaterer jevnlig innholdet på sidene og utvider ID-basen stadig med flere land. Målgruppen er utlendingsforvaltningen og politiet.

Du finner ID-basen på www.nidsenter.no. Tilgang krever innlogging.

Nasjonalt ID-senter er et ekspertorgan som arbeider med identitet og dokumenter innen utlendingsfeltet. Gjennom bistand og rådgivning til offentlig forvaltning og politiet skal vi styrke arbeidet med å avklare identiteten til utlendinger som kommer til, eller oppholder seg i Norge.

VÅR STRATEGI

VIRKSOMHETSIDÉ

Nasjonalt ID-senter ble opprettet fordi regjeringen ville styrke arbeidet med å avklare identiteten til utlendinger som kommer til Norge. Nasjonalt ID-senter skal bidra til å høyne kvaliteten, kompetansen, informasjonsutvekslingen og metodeutviklingen innenfor identitetsarbeid.

VISJON

Helhetlig ID-forvaltning.

HOVEDMÅL

Styrke arbeidet med å avklare identiteten til utlendinger som kommer til eller oppholder seg i Norge. Sikre et helhetlig ID-arbeid i offentlig forvaltning. Være et kompetansesenter for alle som arbeider med ID.

For å oppnå dette skal vi blant annet:

Yte bistand og gi råd på generelt grunnlag og i enkeltsaker. Innhente, utvikle og dele kompetanse. Koordinere fag- og metodeutvikling knyttet til ID-arbeid i offentlig forvaltning. Evaluere dagens ID-arbeid. Våre fire satsingsområder:

ID-skolen

Det er stor variasjon i kompetansenivået til de som vurderer eller fastsetter ID. Begrenset kunnskap om person- og dokumentkontroll og manglende rolleforståelse og helhetstenkning får mange uheldige konsekvenser både for samfunnet og enkeltmennesket. Det er behov for å styrke ID-kunnskapen i offentlig forvaltning.

ID-bistand

En uriktig identitet kan være en kriminalitetsutfordring og en sikkerhetsrisiko. Arbeid med ID-avklaringer er utfordrende og ressurskrevende, og blir ofte nedprioritert. Det er behov for et ekspertorgan som jobber samfunnsmessig bredt. Nasjonalt ID-senter skal være det stedet hvor offentlig forvaltning kan henvende seg for råd og bistand.

ID-metoder

Misbruk av ID er et samfunnsproblem, og metodene er avanserte. Når personer ikke kan dokumentere sin identitet, eller legger fram dokumenter som er falske eller har lav notoritet, er det behov for hensiktsmessige metoder og verktøy.

ID-nettverk

Norge mangler en helhetlig ID-forvaltning. Det er mange aktører som gjør ID-vurderinger, og det er stor variasjon i hvor godt en persons identitet blir vurdert. Dette innebærer risiko for misbruk, og svekker rettssikkerheten. Det er stort behov for samarbeid og felles retningslinjer.